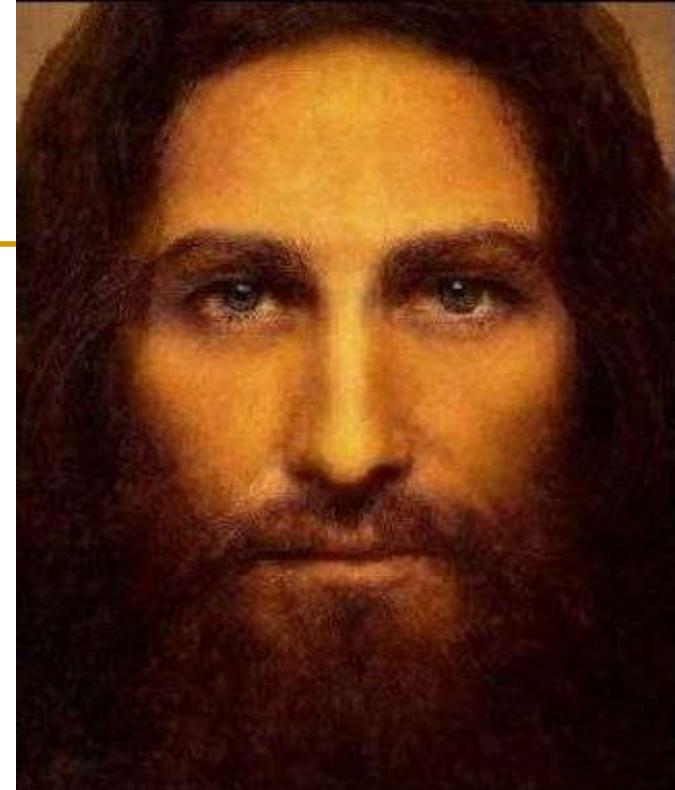

Biblija – Novi zavjet 20./21.
amdg.ffrz.hr – nastava

Biblija – Novi zavjet

Dokument o osnutku i Osnivaču kršćanstva

pon, čet u 11:15, FFRZ aula 3

**Biblija – Novi zavjet 20./21.
amdg.ffrz.hr – nastava**

Kristovo javno djelovanje

u Evandelju po Marku

- a) Ivan Krstitelj u Mk**
- b) Koga Isus spašava?**
- c) Gubavac (Mk 1,40-45)**

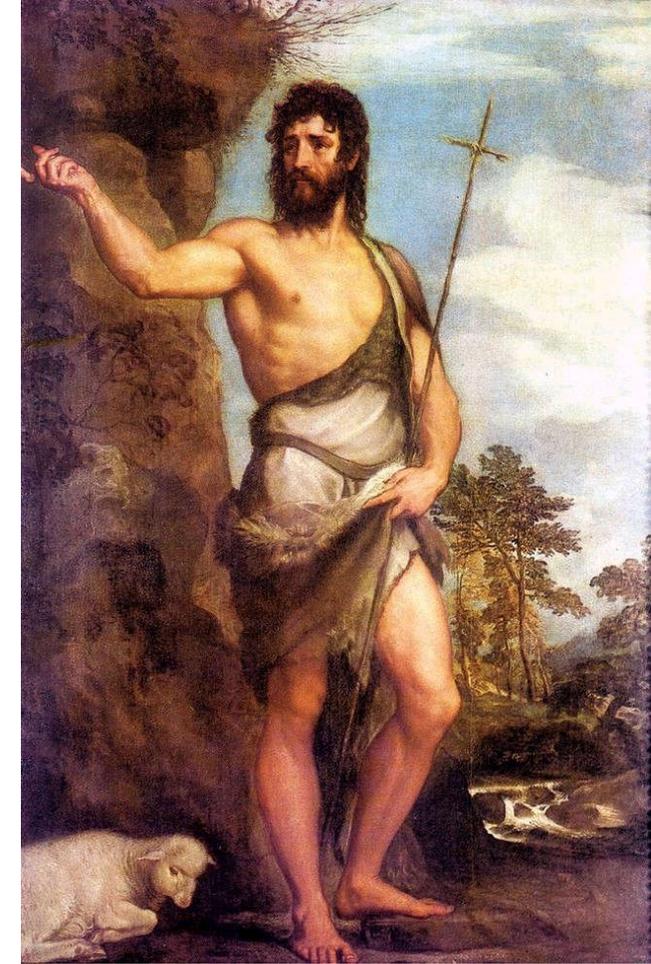
Krstitelj u Mk

- βαπτίζω u 7,4
- Što donesu s trga, *pranje* zbog predaje (7,4)
  - Najavljen kod Izaije, u 1,4
- “Pojavio se” (dođe, zbio se, postao...)
  - *Ilijino* odijelo (1,6):
- Devina dlaka, kožni pojas
  - Što čini u 1,4?
- A) krsti, B) propovijeda
- Propovijed u 1,7s – *Kome* (1,5)?
- Jeruzalemci i Judeja (1,5)
  - Koga krsti u 1,9?
- Isusa iz Galileje, iz Nazareta

Krstitelj Preteča i Mučenik

- Kada Isus ide (natrag) u Galileju (Mk 1,14)?
- Ivan predan (=6,17)
  - Ivanovi učenici različiti od Isusovih (2,18)
- Poste (novo odijelo 21, novo vino 22)
  - Ivanova smrt (6,14-28):
- Smaknut + pokopan (29)
  - Što se govori o Ivanu (6,14)?
- Da je uskrsnuo (14), tako i Herod (6,16)
  - Što za Isusa govore (8,28)
- Da je Ivan Krstitelj
  - Isus odgovara “*veliki svećenicima*”, *pismoznancima i starješinama* (11,30):
- Pita o krštenju Ivanovu: je li od Neba ili od ljudi (11,30)

Javno djelovanje

- 1) Isus poučava (Mk 2,2; 4,33)
- “Navješćuje Riječ”
  - Koga i gdje (2,13)?
- Poučava mnoštvo uz more (2,13)
  - Gdje i kako u 4,2?
- Govori u pouci (4,2) – prispodobe, iz lađe ljude na kopnu
- 2) Isus poziva učenike (1,16.19; 2,14):
- Petar, Andrija (1,16); Jakov Ivan (19); Levi (2,14)
  - Što Isus čini u 3,14?
- *ustanovljuje Dvanaesticu* (3,14), pozvavši koje sam htjede (13)
- 3) Isus čini čudesna – ponajprije 1,25.34.39
- Oslobađa od zloduha

Spašeni pojedinci u Mk (1)

– u Mk 1,21-28:

- **1. opsjednuti u kafarnaumskoj sinagogi**
  - 1,29-31:
- **2. Petrova punica**
  - 1,40-45:
- **3. Gubavac**
  - 2,1-12:
- **4. uzeti u Kafarnaumu u (Isusovoj) kući**
  - 2,13-17:
- **5. Levi**
  - 3,1-6:
- **6. Čovjek usahle ruke**
  - 5,1-20:
- **7. Opsjednuti iz Geraze**

Koga Isusa spašava? (2)

- 5,21-24.35-43:
- **8. Jairova kći**
  - 5,25-34:
- **9. bolesna žena**
  - 7,24-30:
- **10. Sirofeničanka**
  - 7,31-37:
- **11. gluhi mucavac**
  - 7,22-26:
- **12. slijepac iz Betsaide**
  - 9,14-29:
- **13. opsjednuti padavičar**
  - 10,56-52:
- **14. Bartimej**

Savršena molitva evanđeoskoga gubavca

**Isusovo milosrđe liječi,
čisti, šalje**

Mk 1,40-44

Odbačen

- ❑ Žena u zajednici (Mk 1,30s),
- ❑ Bolesni i opsjednuti – doneseni (32)
- **Gubavac dolazi sam! (1,40)**
  - ❑ Isključen iz zajednice
  - ❑ Lažno, zbog nekog osipa?
- **Kleknuo (Mk 1,40)**
  - ❑ Licem do zemlje (Lk 5,12) = Poklonio se (Mt 8,2)
  - ❑ κύριος = יהוה = Gospodin (Mt 8,2; Lk 5,12)
- **Zamolio (παρακαλέω Mk 1,40)**
  - ❑ → Usrdna molba (δέομαι Lk 5,12, λέγω Mt 8,2)

Podudaranje

■ “Ako *hoćeš*” (Mt 8,2; Mk 1,40; Lk 5,12)

□ “Hoću” (Mk 1,41) – Stvoriteljeva moć

□ “Neka bude” (Post 1; Lk 1;
Getsemani, Oče naš)

■ Kristova reakcija (Mk 1,41):

■ A) ganuće, ražalilo se Srce Isusovo
= milosrđe (1. put kod Mk)

σπλαγχνίζομαι [splanhnízomai]

□ + 3x ovce bez pastira (Mk 6,34), gladno mnoštvo (8,1); opsjednuti
padavičar (9,21) – ukupno 12x u NZ (samo u Ev.)

Božanski dodir

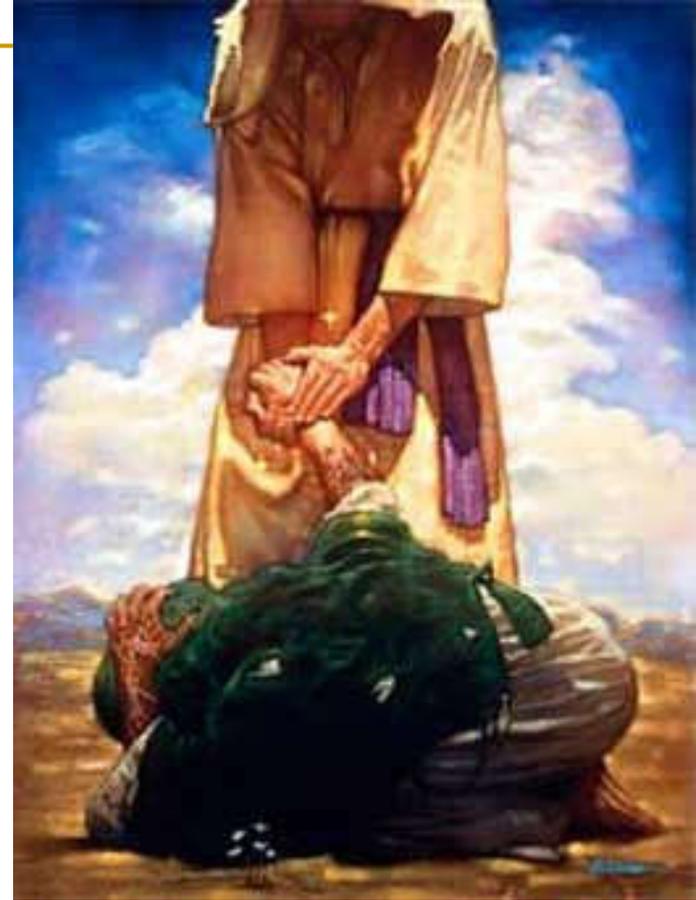
- **B) gesta (Mk 1,41):**
  - Pružena *ruka*
  - *Dodir* Utjelovljenoga
- **C) nakon izjave zapovijed (41)**
  - Budi *očišćen!* (passivum divinum)
- **Dvostruka čistoća u Mk 1,42?**
  - 1. Odlazi guba
  - 2. bi očišćen
  - ← Čisto srce *stvari* mi!
(Ps 51,12)

- ברא *bara'* (Post 1)
- Moj Otac... čisti (Iv 15,1s)
- **Boga gleda**

Poslanje

- Prvo u Mk 1,44 (Mt 8,4):
- 1) “Pokaži se!” – ne riječi (Mk 1,44)
  - Podložnost Zakonu:
- “što je Mojsije propisao”
  - Liturgijska služba:
- 2) “Prinesi!”, u zajednici
- 3) Svrha: μαρτύριον [martyrion]
- Svjedočanstvo, usp. apostoli u Dj 1,8:
  - Do granica svijeta (Dj 1,8)

Paralizirani čovjek pred Kristom

**Isus – božanski
iscjelitelj**

Mk 2,1-12

Nemoć

- Kafarnaum – Καφαρναούμ (Mk 2,1)
  - Onamo s prvim učenicima (1,21)
- Tamo gdje je Isus kod kuće
  - Njegov grad (Mt 9,1), “u kući” (Mk 2,1)
- Učitelj izlaže *Logos* (Mk 2,2)
- παραλυτικός – (od)uzet (Mk 2,3)
  - Organska ili duševna bolest
  - Blokiranost
    - terorom drugih, lijenost
  - Duševno s tjelesnim

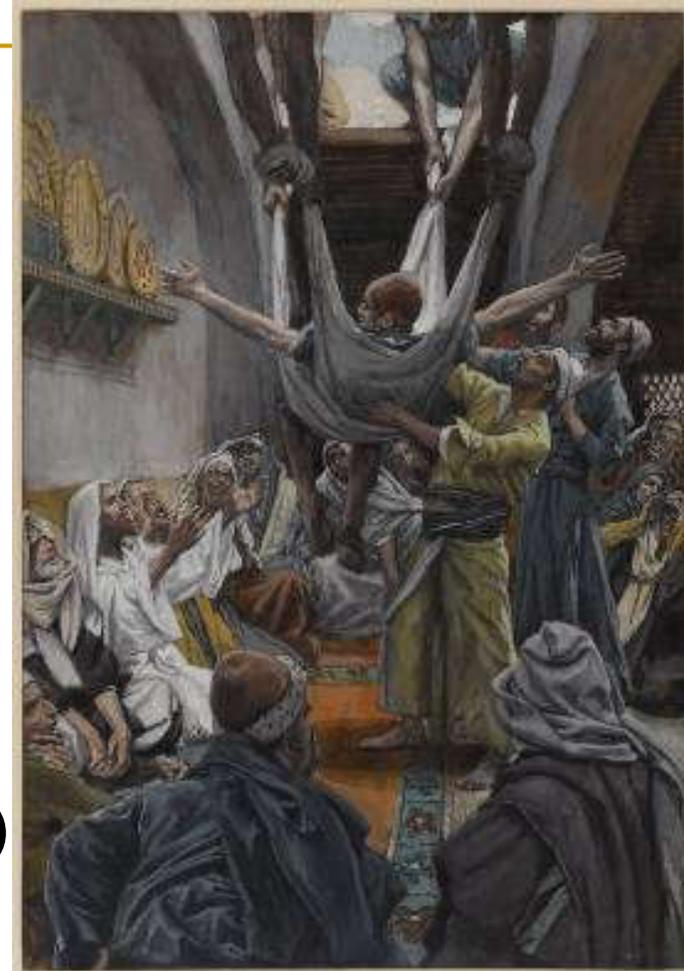
Krist liječi uzetoga, Basilica di Sant'Apollinare Nuovo, Ravenna, 6. stoljeće

Rekonstrukcija kuće iz Isusova vremena

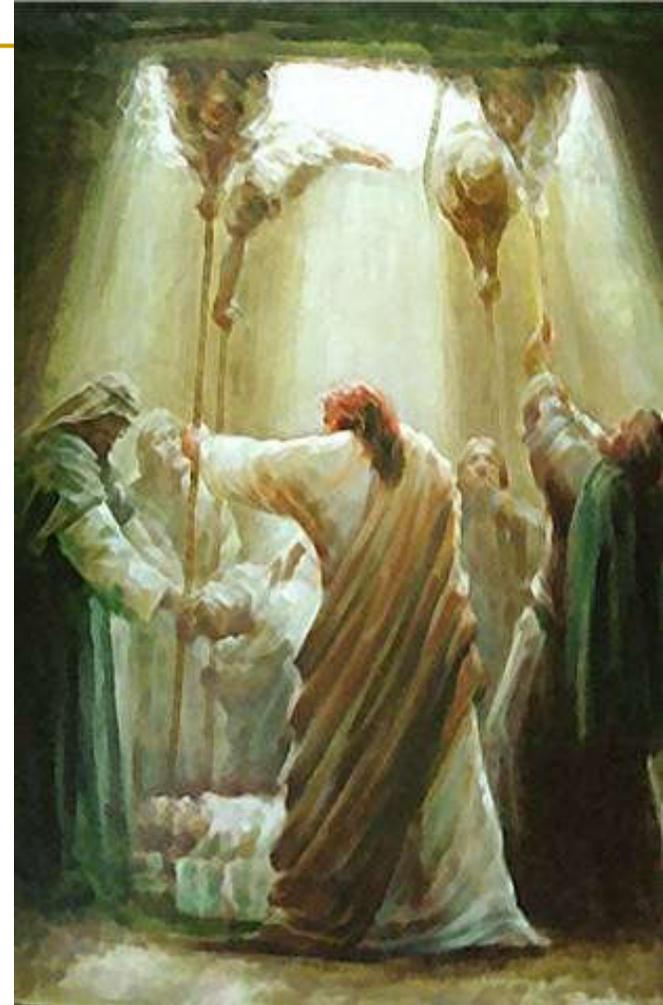
Pogled u dubinu

- Mnoštvo (Mk 2,4) ⇔
- “kontra-učitelji” u 2,6: pismoznanci
  - Iz cijele zemlje (Lk 5,17)
- Bližnji nose bolesnika
- Isus *vidi vjeru* (Mk 2,5), plod:
- “Opraštaju se tvoji grijesi” (prezent Mk 2,5)
  - *Oprošteni su ti* tvoji grijesi (perfekt Lk 2,20)
  - Otpusti nam (Mt 6,12; Lk 11,4)! Oprosti im! (Lk 23,34)
- Cjelina čovjeka

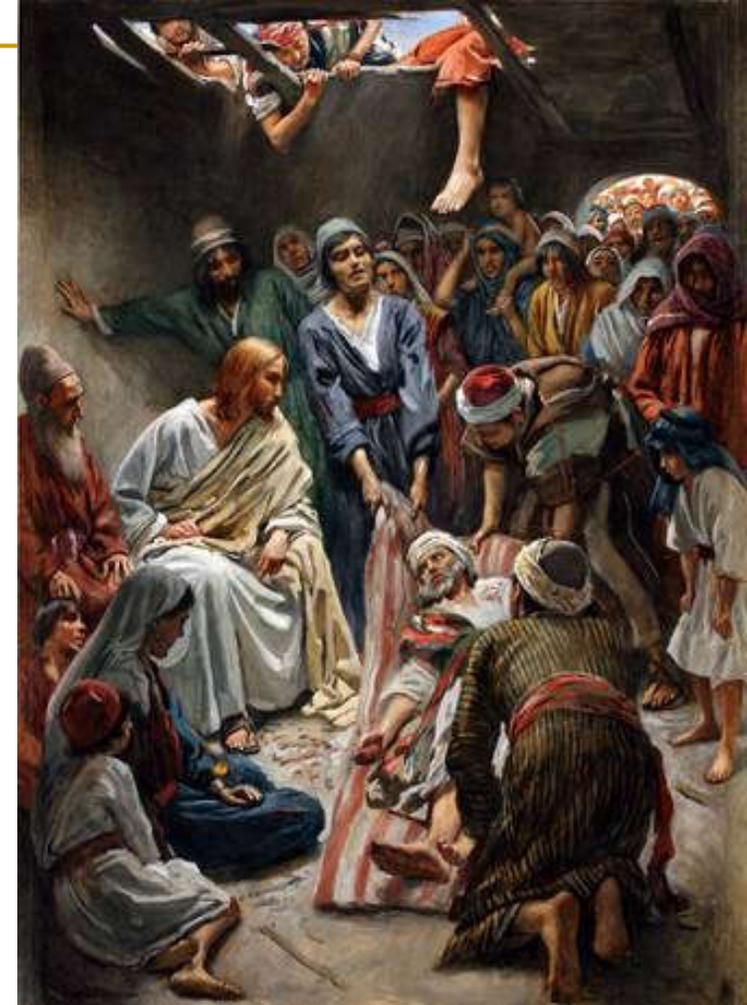
Uskrsna snaga

- **Osuda u srcu: huli! (Mk 2,7)**
  - Samo Bog može opraštati
  - Isus vidi u srce (usp. vidi vjeru 2,5)
- **Liječenje *pismoznanaca* (2,6)**
  - Ozdravljenje *dokaz* oprostjenja
- **“Hodaj!” (Mk 2,9) = živi!**
  - putom kojim je on hodio (1 Iv 2,6)
- **ἡγέρθη (*egerthe* Mk 2,12) dano mu je ustati**
  - Uskrsnu (Mk 16,6)
  - “pred svima”, “odmah” (2,12)

Smisao života

- ❑ Otišao svojoj kući (Mt 9,7; Lk 5,24)
- **Idi! (Mk 2,11)**
- **Svrha: hvaliti Boga**
  - ❑ Ozdravljeni slavi (Lk 5,25)
- **Svi slave (Mk 2,12)**
  - ❑ Pismoznanci se nisu izdvojili,
    - Sveti strah (Mt, Lk)
  - ❑ Takva vlast ljudima (usp. Mt 9,8):
- **Sin Čovječji ima vlast otpuštati grijehe (Mk 2,10)**
  - ❑ Samo Bog (2,7)

Usahla ruka i okorjelo srce

**Isus liječi
u sinagogi
(Mk 3,1-6)**

Ljudska nevolja

- ❑ Sveti prostor i sveto vrijeme (Mk 3,1s)
- συναγωγή *synagoge* (1),
- Dan Gospodnji (2)
  - ❑ Usahla ruka (1):
- Nemoć za djelovanje
  - ❑ Prikriti?
  - ❑ Kristova inicijativa (2,28):
- Sin Čovječji gospodar subote (2,28)

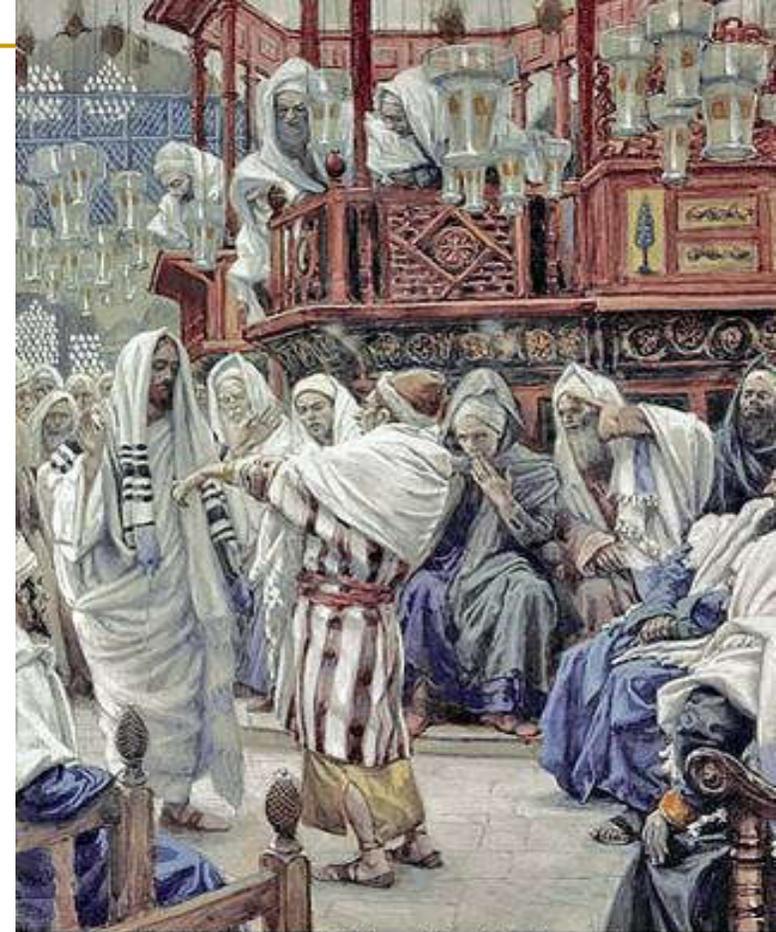
Dvostruka ponuda

- Poziv (Mk 3,3):
- “Stani!” – uskrsnuti
(ἐγείρω *egeiro* 16,6)
- Pitanje (3,4):
- “Je li dopušteno?”
  - → nema dijaloga
- Zdrava ruka (Mk 3,5)
  - ⇔ okorjelo srce (3,5) – samo 1x kod Mk πωρώσις *porosis*

“Kardioporoza” (3,5)

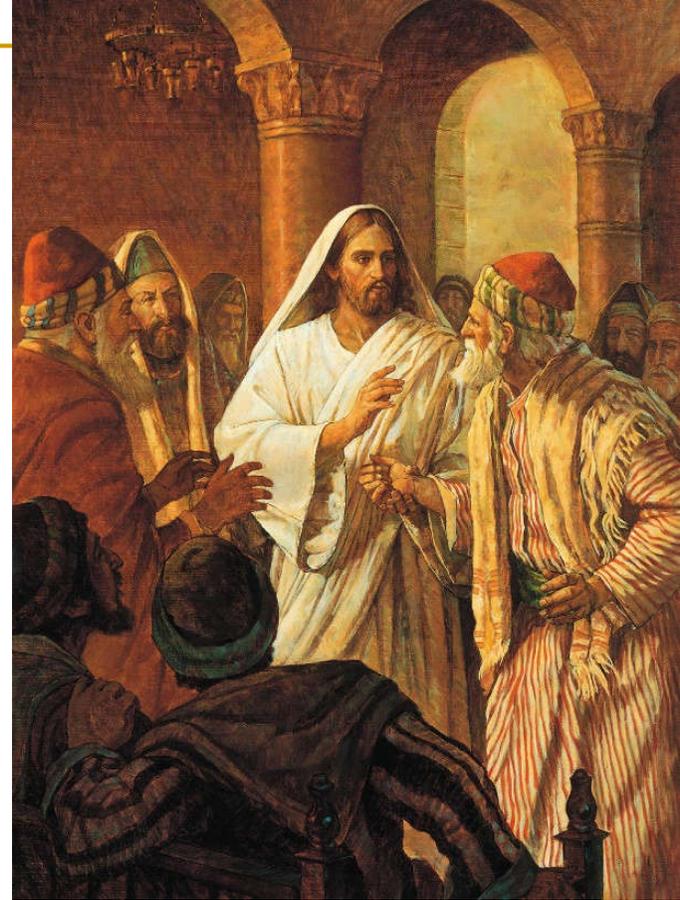
- ❑ Tko je protiv Isusa (Mk 3,2)
- Isprva neimenovani sugovornici – “oni”
  - ❑ Zloraba svetoga propisa (3,2):
- *Zakon* “da ga optuže” (3,2)
- Nesveta šutnja
  - ❑ paklena ravnodušnost:
  - ❑ dobro ili zlo, spasiti dušu ili ubiti

Christ Healing the Withered Hand by James Tissot

Dva svijeta

- Kristovo srce u Mk 3,5:
- žalost i ljutnja
  - Rezultat kod “njih” (6):
- “izišli” *farizeji i herodovci* +
- Vijeće o *upropaštenju* (ἀπόλλυμι):
  - “mi imamo Zakon” (Iv 19,7)

Ruka u Bibliji

- **Rukom jakom
Gospodin izbavio
svoj narod (Izl 13,19)**
  - **Snaga – “u čijim je rukama”,
“poći za rukom”, “pasti u šake”**
- **Ispružena ruka – simbol**
- **Objava “po rukama” proroka (Neh 7,7; Zah 7,7)**
- **Judita**
- **↔ Nemoć djelovanja**

Ruka u Bibliji

- **Rukom jakom
Gospodin izbavio
svoj narod (Izl 13,19)**
  - **Snaga – “u čijim je rukama”,
“poći za rukom”, “pasti u šake”**
- **Ispružena ruka – simbol**
- **Objava “po rukama” proroka (Neh 7,7; Zah 7,7)**
- **Judita**
- **↔ Nemoć djelovanja**

Ruka u Bibliji

- Rukom jakom
Gospodin izbavio
svoj narod (Izl 13,19)
  - Snaga – “u čijim je rukama”,
“poći za rukom”, “pasti u šake”
  - Pružena ruka – simbol
- Objava “po rukama” proroka (Neh 7,7; Zah 7,7)
- Judita
- ⇔ Nemoć djelovanja

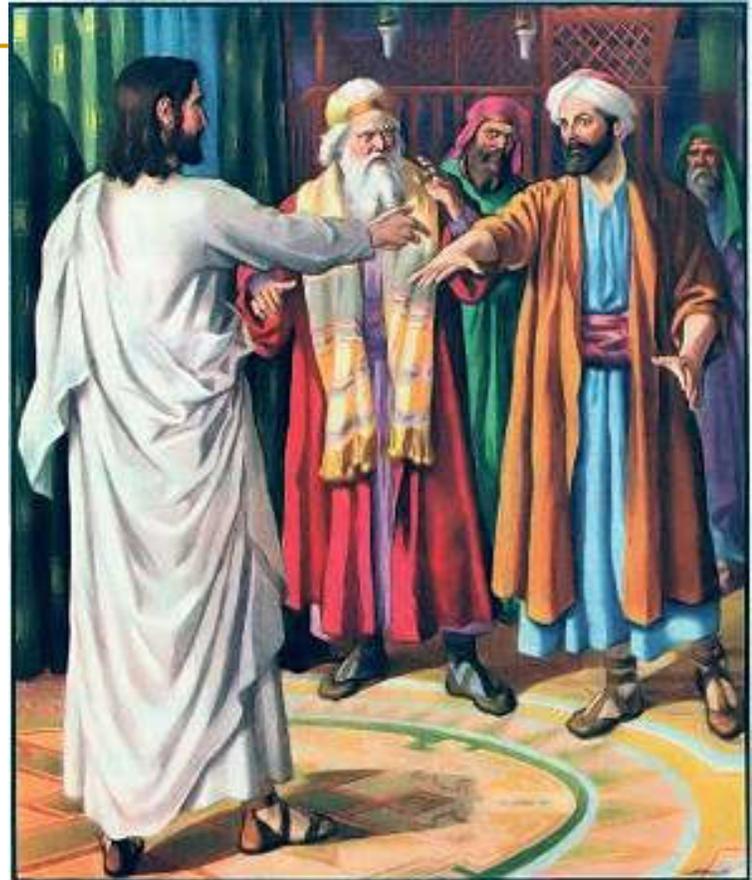
Usahla ruka

- A) Nemoć zbog bolesti
- preopterećenosti, bližnjih, dobi
  - Nezadovoljstvo zbog preuzetnosti
- B) Nemoć zbog grijeha i lijenosti
- C) Apostolska frustriranost
- Kristova ruka na križu

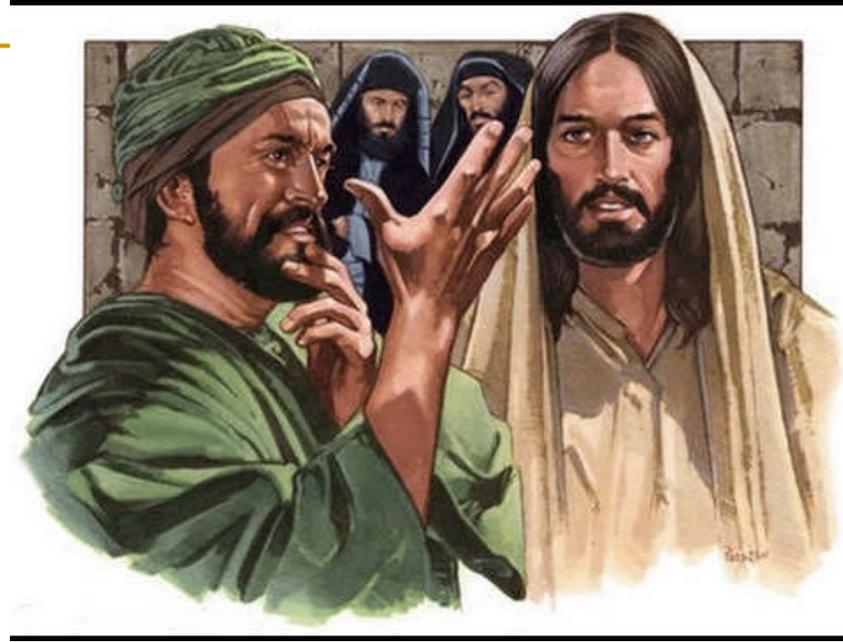
Spasitelj

- Spasonosni posluh (Mk 3,5):
- Zapovijed:
- “Ispruži!”
- “on ispruži”
- Sudjelovanje
- Ruka “ozdravljena”
  - trpni oblik (“teološki pasiv”)

Otac na djelu

- **ἀποκαθίστημι**
(*apokathístemi* Mk 3,5;
8,25 vid slijepome)
  - – ἀποκατάστασις (Dj 3,21):
Isus pridržan do vremena *uspostave*
- Ilija treba sve *obnoviti* (Mk 9,12)
- Opet *uspostaviti* Kraljevstvo (Dj 1,6)

Isus pred množtvom nečistih duhova

Snaga Duha Kristova

Mk 5,1-20

Čisti Duh Kristov

- Isus jači od legije zloduhâ
  - Mnoštvo koje zarobljava i razdire
- Krdo od oko 2000 (Mk 5,13)
- Rimska legija u carsko doba 5200 vojnika
- Jedan čisti Duh
  - Samo njegova nadahnuća vrijede
  - Čovjek *u nečistom duhu* (“s” 5,2)
  - ⇔ vjerujte *u Evandjelju* (1,15)

Opsjednuti

- U grobnicama (Mk 5, 3) – među mrtvacima
  - Na Uskrs: na groblje
  - Životinje uginule
- Neukrotiv, “ogrezao”
  - Trga okove, lance (Mk 5,4)
  - Sama sebe udara kamenjem (5)
    - Protiv 5. zapovijedi
  - Ne spava, buči (5)
- Nameće svoje i kad zaklinje Isusa (10.12)
- Isusa proglašava mučiteljem, sebe žrtvom (7)

Isusov autoritet

- Ljude privlači događaj (Mk 5,14)
  - Strah (15) i divljenje (20)
  - Ne spoznaja koju ima i zloduh (7):
    - “Sin Boga Svevišnjega”
  - Ne izvanjski čin prostracije (6)
- Isus razotkriva istinu:
- “Kako ti je ime” (9)
- Usp. Post 2

- zapovijeda: Iziđi! (8)
  - Dopušta (13)
  - Ne dopušta (19)

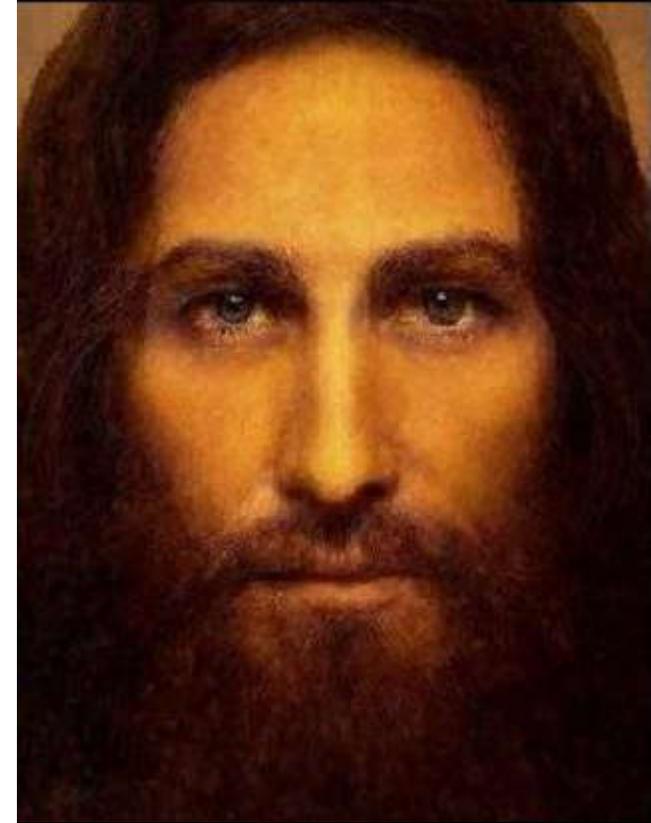
Poslanje

- **Isus ne oslobađa zato da iskoristi čovjeka i sebe nametne**
  - Ističe Božje djelo (Mk 5,19):
- ***Gospodin κύριος***
- **je učinio**
- **smilovao ti se (19)**
- **Rehabilitira zajednicu:**
  - ***Idi k svojim!* (19)**
  - **Vide se rezultati sami od sebe**
  - **Osoba je svjedočanstvo**

Sin Božji u Mk?

- Uvod-naslov Mk 1,1:
- **Krist, *Sin Božji* (nije u svim rukopisima)**
  - Sin Božji u 1,11; 9,7:
- **Očev glas; iz oblaka: moj Sin**
  - Povik u 3,11:
- **Nečisti duhovi viču da je *Sin Božji* (3,11)**
  - Opsjednuti iz Geraze oslovljava ga (5,7)
- **Sin Boga Svevišnjega**
  - Znanje o onom danu (13,32)
  - Ni Sin, nego samo Otac
  - Veliki svećenik: Krist, Sin Blagoslovljenoga (14,61)
  - Isus: Ja jesam (62) – nakon uhićenja i lažnih svjedoka

- Na temelju načina umiranja (15,39)
- Centurion izriče bit: čovjek – *Sin Božji*